

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Občané o členství v NATO a obraně ČR – leden 2013

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v13-01</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>14. 1. – 21. 1. 2013</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1032</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.40, PM.41, PM.42, PM.42d, PM.43</i>
Zveřejněno dne:	<i>18. února 2013</i>
Zpracovala:	<i>Milan Tuček</i>

V lednu 2013 byly do výzkumu Naše společnost zařazeny otázky týkající se NATO a obrany státu. Zkoumána byla spokojenost s členstvím ČR v NATO, mínění o důsledcích tohoto členství a pomocí výroků byly také zjišťovány názory na obranu státu.

V otázce spokojenosti s členstvím v Severoatlantické alianci celkem výrazně převládá spokojenost (50 %) nad nespokojeností (25 %). Zbývající čtvrtina dotázaných odpověděla, že neví, z čehož lze soudit, že členství Česka v NATO je pro ně natolik odtažitě téma, takže je nemohou posoudit z hlediska míry spokojenosti.

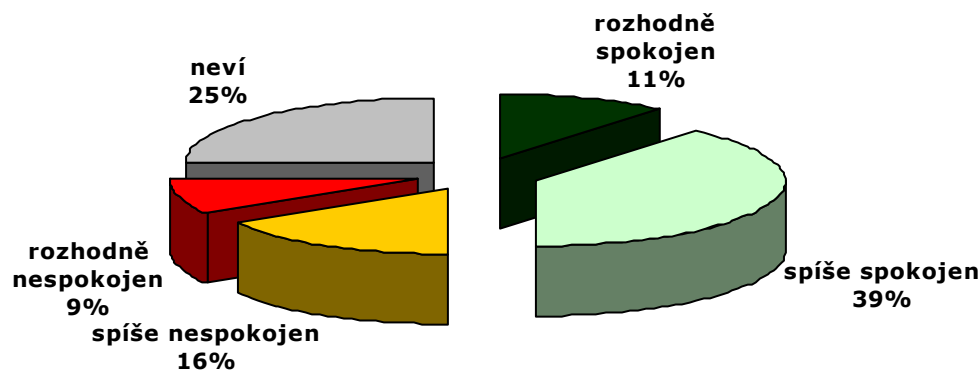
Pokud jde o porovnání názorů mužů a žen, resp. vzdělanostních skupin, tak nejpodstatnější rozdíl je v zastoupení odpovědí neví: mezi muži je to 17%, mezi ženami 32 %, mezi lidmi se základním vzděláním je to 30 %, mezi lidmi s vysokoškolským vzděláním je to 15 %. Pokud porovnáujeme jen míru spokojenosti, tak názory mužů a žen jsou velmi podobné. Ovšem respondenti s vysokoškolským vzděláním jsou s členstvím ČR v NATO výrazně spokojenější (rozhodně spokojen 24 %), než respondenti se základním vzděláním (11 %).

Rovněž lidé s dobrou životní úrovní jsou ve větší míře spokojeni s členstvím v NATO, ve srovnání s těmi, kteří svou životní úroveň označují neutrálně, a zejména

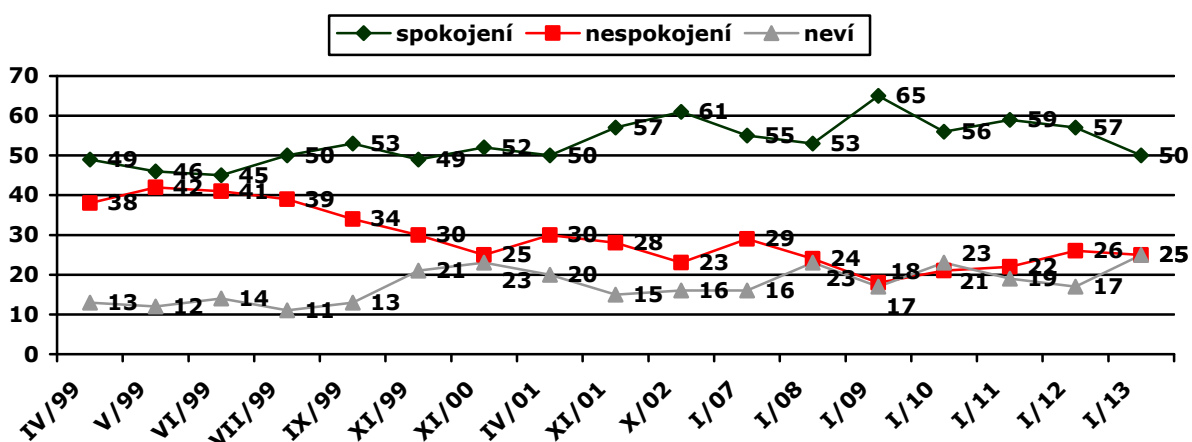
s těmi se špatnou životní úrovní. V posledně jmenované skupině je podíl spokojených a nespokojených v podstatě vyrovnaný. Z hlediska stranických preferencí jsou s členstvím v NATO spokojenější příznivci ODS a TOP 09, naopak méně spokojeni jsou sympatizanti ČSSD a KSČM.

Graf 1: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO¹

Ve srovnání s předešlým šetřením (leden 2012) došlo k poklesu spokojenosti o 7 procentních bodů, který se ovšem nepromítl do nárůstu nespokojenosti, ale do zvýšení procenta těch, kteří odpověděli neví. Míra spokojenosti se tak dostala na úroveň roku 1999, kdy ovšem nespokojenost byla zhruba o 10 procentních bodů (o třetinu) vyšší.

Graf 2: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO 1999-2012 (v %)

Pozn.: Kategorie *spokojení* je součtem *rozhodně* + *spíše spokojen*, kategorie *nespokojení* je součtem *rozhodně* + *spíše nespokojen*.

V šetření byly rovněž zkoumány obecné názory na obranu státu, které byly zjišťovány pomocí souhlasu či nesouhlasu s předloženými výroky. Mínění veřejnosti je v tomto případě poměrně rozporuplné. Přesvědčivá většina občanů (84 %) souhlasí, že suverenitu státu je potřebné bránit za každou cenu. Ovšem stejně tak si tři pětiny myslí, že je zbytečné uvažovat o obraně státu, jelikož rozhodují velmocí (59 %), a kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili (63 %). O tom, že náklady na obranu zbytečně zatěžují státní rozpočet, je přesvědčena přibližně polovina populace (53 %). O

¹ Znění otázky: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že ČR je členem NATO?“ Varianty odpovědí: rozhodně spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen.

trochu méně než polovina dotázaných (45 %) zastává názor, že armáda ČR je na úrovni armád západních zemí.

Tabulka 1: Souhlas/nesouhlas s výroky o obraně (v %)²

	rozhodně souhlasí	spíše souhlasí	spíše nesouhlasí	rozhodně nesouhlasí
Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit.	39	45	8	1
Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet.	18	35	28	9
Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí.	13	32	27	11
Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili.	24	39	20	5
Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.	22	37	22	9

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpovědi *nevím*.

Jak je vidět z časového srovnání za dvě desetky let, setrvale nejvíce lidé souhlasí s bráněním suverenity státu za každou cenu. Podobně stabilní, i když na jiné procentuální úrovni, jsou také názory i na ostatní položené otázky spojené s obranou naší země. Několikaprocentní kolísání, ke kterému mezi jednotlivými roky dochází, nevykazují žádný zřetelný trend, které by svědčily o názorovém posunu.

Tabulka 2: Souhlas/nesouhlas s výroky o obraně 1993-2013 (v %)

		1993	1996	1997	1999	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit.	S	89	87	85	87	81	87	88	85	90	84	86	87	84
	N	7	7	10	8	13	9	9	10	7	9	8	8	9
Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili.	S	65	67	69	63	67	62	63	70	69	64	66	66	63
	N	26	22	22	28	22	28	28	21	21	24	24	23	25
O malé zemi rozhodují velmoci.	S	58	62	65	62	68	61	60	64	65	62	61	65	59
	N	33	30	28	32	25	30	35	28	29	28	31	27	31
Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet.	S	55	52	51	44	59	57	55	58	51	55	58	53	53
	N	38	40	41	51	34	37	38	35	42	35	35	40	37
Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí.	S	-	-	-	-	-	-	-	41	53	42	46	51	45
	N	-	-	-	-	-	-	-	38	31	41	40	35	38

Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů *rozhodně + spíše souhlasí*, respektive *rozhodně + spíše nesouhlasí*.

² Znění otázky: „Na obranu státu existují nejrůznější názory. Přečtu Vám některé a Vy mi prosím řekněte, zda s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte. a) Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit. b) Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet. c) Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí. d) Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili. e) Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Dále byly respondentům předloženy dvojice protichůdných výroků týkající se členství v Severoatlantické alianci, ze kterých měli dotázaní za úkol vybrat ten, který je blíže jejich přesvědčení. V otázce, zda je členství v NATO zárukou nezávislosti, nebo formou podřízení cizím mocnostem, převažuje mínění o podřízení velmocím (51 %) nad zárukou nezávislosti (43 %). Od minulého šetření nedošlo k názorovému posunu, nicméně v delší časové perspektivě je vidět, že podíl lidí příklánějících se k tomuto výroku v posledních pěti letech pravidelně kolísá mezi 40 % a 46 %. V dlouhodobějším horizontu, tedy od začátku měření v roce 1999, však lze mluvit o trendu jistého posílení mínění o tom, že členství v NATO je spíše zárukou nezávislosti.

Co se týče názorů, zda je členství v Severoatlantické alianci zárukou míru a bezpečnosti, nebo zda se zvyšuje riziko vtažení do vojenského konfliktu, převažuje mínění o bezpečnosti (55 %) nad rizikem zatažení do konfliktu (40 %). Zde došlo oproti minulému roku k posunu ve prospěch bezpečnosti o 4 % body, avšak stále nebylo dosaženo hodnoty zaznamenané před dvěma lety. Co se týče názoru, zda členství České republiky v alianci zvyšuje stabilitu a mír v Evropě, nebo naopak vede ke zvyšování napětí a nejistoty na kontinentu, je rozložení odpovědí jednoznačnější ve prospěch prvního z nich (70 % oproti 23 %). I v tomto případě lze pozorovat kolísání v názorech v posledních pěti letech. Podobně jako v prvním případě i zde je v dlouhodobějším horizontu od roku 2000 viditelný trend posilování kladných názorů na členství v alianci.

Tabulka 3: Důsledky začlenění ČR do NATO 2000-2013 (v %)³

	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR.	38	34	42	41	40	46	40	46	42	43
Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem.	47	50	50	54	54	48	53	48	52	51
Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR.	44	42	49	48	50	58	50	58	51	55
Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu.	40	39	46	47	44	37	44	38	44	40
Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě.	56	53	71	71	66	74	69	73	67	70
Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě.	19	19	21	21	25	19	24	20	25	23

Pozn.: Dopočet do 100 % v každé dvojici výroků tvoří spontánní odpovědi *nevím*.

Vliv členství v NATO na mezinárodní pozici ČR si česká veřejnost v zásadě nespojuje s oslabením této pozice, k tomuto z výroků se přiklání pouze desetina populace starší 15 let. Ve stejné míře je členství v NATO spojováno s posílením pozice ČR (37 %) a s tím, že tato skutečnost nijak neovlivňuje postavení země na mezinárodním poli (38 %).

³ Znění otázky: „Který z následujících výroků o členství České republiky v NATO se více blíží Vaším názorům?“

a) Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR. / Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem.

b) Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR. / Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu.

c) Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě. / Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě.“

Oproti minulému šetření se náhled na tuto otázku zásadně nezměnil, a i v delším časovém horizontu jde o poměrně stabilní názor.

Tabulka 4: Vliv členství v NATO na mezinárodní pozici ČR 2000 – 2013 (v %)⁴

	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Posiluje pozice ČR ve světě	42	39	45	43	39	41	39	39	37	37
Oslabuje pozice ČR ve světě	8	9	7	8	8	9	9	9	13	10
Neovlivňuje pozice ČR ve světě	35	38	35	36	40	37	38	39	37	38
Neví	15	14	13	13	13	13	14	13	13	15

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Ženy se častěji než muži neumí vyjádřit k otázce vlivu členství v NATO na mezinárodní pozici ČR (19 % ku 9 %). Podobný rozdíl v zastoupení odpovědí nevím je mezi respondenty se základním vzděláním (19 %) a se vzděláním vysokoškolským (6 %). Po odečtení těchto odpovědí je názor mužů a žen téměř shodný, mezi vzdělanějšími respondenty (dělítkem je maturita) je 48 % těch, kteří odpověděli, že členství v NATO pozici ČR posiluje, kdežto mezi méně vzdělanými byl tento názor zastoupen ve 40 %. O posílení v souvislosti s členstvím v alianci jsou častěji přesvědčeni lidé deklarující dobrou životní úroveň, obyvatelé se špatnou životní úrovní takto odpovídají v menší míře, a také častěji *neví*. Příznivci ODS a TOP 09 převážně zastávají názor o posílení (60 %, resp. 51%), příznivci ČSSD ze 40 %, mezi příznivci KSČM je to již jen 24 %.

Tabulka 5: Souvislost mezi spokojeností s členstvím a vlivem členství v NATO na mezinárodní pozici ČR (v %)

	Posiluje	Zeslabuje	Neovlivňuje	Neví
Rozhodně spokojen	77	2	18	3
Spíše spokojen	54	6	37	3
Spíše nespokojen	13	23	54	10
Rozhodně nespokojen	15	18	52	15
Neví	16	7	36	41

Pozn.: Řádková procenta

Občané spokojení s členstvím v NATO si významně více myslí (77 %, resp. 54 %), že pozice ČR se členstvím v NATO posiluje, ti nespokojeni se zase naproti tomu z poloviny kloní k názoru, že pozice tím není ovlivněna, a ze dvou pětín mají názor, že naše členství v NATO naši pozici ve světě oslabuje.

V tomto kontextu bylo také zjišťováno mínění o tom, zda je českým zájmům a bezpečnosti přikládána větší, stejná, nebo menší důležitost než zájmům dřívějších členů NATO. Největší podíl lidí, téměř polovina (47 %), je přesvědčen, že důležitost je stejná, čtvrtina si myslí (26 %), že je menší. Minimum občanů (5 %) se domnívá, že by důležitost přikládána zájmům a bezpečnosti ČR byla ve srovnání s dřívějšími členy větší. Poměrně velký podíl lidí, přibližně pětina, se k této otázce neumí vyjádřit. Ve srovnání s minulým šetřením nedošlo ke statisticky významným posunům, nicméně od roku 2009 je viditelný velmi mírný pokles u názoru, že přikládaný význam je stejný, a to na úroveň roku 2002, kdy byla otázka položena poprvé.

⁴ Znění otázky: „Se kterým z těchto výroků souhlasíte? Členství v NATO posiluje pozice ČR ve světě, její hlas má větší mezinárodní význam. Členství v NATO přispívá k oslabování mezinárodní pozice ČR ve světě. Členství v NATO neovlivňuje postavení ČR ve světě.“

Tabulka 6: Jaký význam NATO přikládá zájmům a bezpečnosti ČR oproti dřívějším členům? 2002 – 2013 (v %)⁵

	2002	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Větší	6	5	4	5	6	7	7	5
Stejný	46	46	48	54	50	48	48	47
Menší	26	30	25	22	23	24	25	26
Neví	22	19	23	19	21	21	20	22

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Při hodnocení významu, který NATO přikládá zájmům a bezpečnosti ČR ve srovnání s dřívějšími členy, se ženy, podobně jako v předešlé otázce, neumí vyjádřit častěji než muži. Vysokoškolsky vzdělaní lidé se zase častěji kloní k tomu, že je ČR přikládána stejná důležitost, občané se základním vzděláním ve větší míře nevědí. O tom, že zájmům ČR je přikládána stejná důležitost, jsou častěji přesvědčeni lidé s dobrou životní úrovní, ti se špatnou si více než ostatní myslí, že přikládaná důležitost je menší, případně se neumí vyjádřit. Pro stejnou důležitost se vyslovují příznivci ODS a TOP 09 z 63 %, resp. 69 %, mezi stoupenci ČSSD je to 48 %, mezi stoupenci KSČM je to 28 % (zde již převažuje názor o menší důležitosti (40%) a odpovědi nevím (30 %)). Spokojenost s členstvím hraje poměrně důležitou roli: obyvatelé spokojení s členstvím v alianci jsou častěji přesvědčeni, že NATO přikládá zájmům ČR stejnou důležitost, nespokojení zase že menší.

⁵ Znění otázky: „Jaký význam přikládá podle Vás NATO našim zájmům a bezpečnosti?“ Varianty odpovědí: Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána větší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO. Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána stejná důležitost. Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána menší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO.